

Suvestinė redakcija nuo 2004-04-01 iki 2004-12-31

Įstatymas paskelbtas: Lietuvos aidas 1991, Nr. [249-0](#), i. k. 0911010ISTA00I-2044

Nauja redakcija nuo 1999-01-01:

Nr. [VIII-904](#), 1998-10-22, Žin. 1998, Nr. 98-2706 (1998-11-11), i. k. 0981010ISTAVIII-904

LIETUVOS RESPUBLIKOS INVALIDŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMAS

Lietuvos Respublikos Seimas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucija, humanizmo ir teisingumo principais, siekdamas įgyvendinti tarptautiniuose aktuose įtvirtintas invalidų teises, pripažindamas, kad invalidų integracija į visuomenės ir valstybės gyvenimą yra vienas iš civilizuotumo rodiklių, priima šį įstatymą.

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Invalidų socialinės integracijos įstatymas reguliuoja invalidumo nustatymą, invalidų medicininę, profesinę ir socialinę reabilitaciją, aplinkos pritaikymą invalidams, invalidų ugdymą, mokymą, nustato invalidų integracijos į darbą, profesiją, visuomeninį gyvenimą teises, ekonomines ir organizacines garantijas.

2. Šis įstatymas taip pat apibrėžia visiškos negalios invalido sąvoką, nustato pagrindinius kriterijus, pagal kuriuos I grupės invalidui ir vaikui invalidui pripažįstama visiška negalia (toliau – visiškos negalios invalidas).

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

3. Šis įstatymas taikomas nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantiems invalidams, pripažintiems tokiais pagal šio įstatymo antrojo skirsnio nuostatas.

2 straipsnis. Invalidų socialinės integracijos principai

1. Invalidai, nepaisant invalidumo priežasties, pobūdžio, pasireiškimo laipsnio, Lietuvos Respublikoje turi tas pačias teises kaip ir kiti Lietuvos Respublikos gyventojai. Invalidams, negalintiems savarankiškai įgyvendinti savo teisių, visuomenė ir valstybė teikia papildomą paramą ir garantijas.

2. Visuomenės ir valstybės struktūros yra atviros invalidams. Invalidai dalyvauja sprendžiant visus su jų gyvenimu ir veikla susijusius klausimus.

3. Invalidai turi būti apsaugoti nuo bet kokio išnaudojimo, diskriminavimo, juos įžeidžiančio arba paniekinančio elgesio.

4. Invalidai gyvena šeimoje arba ją pakeičiančioje aplinkoje ir negali būti apgyvendinti specialiose asmens sveikatos priežiūros, globos ir rūpybos įstaigose be jų pačių, jų tėvų, globėjų, rūpintojų sutikimo.

5. Medicininė, funkcinė, psichologinė ir pedagoginė pagalba invalidams teikiama gyvenamojoje vietoje, išskyrus atvejus, kai tokią pagalbą būtina teikti specialiose įstaigose.

6. Invalidai ugdomi, mokomi, įgyja profesiją, dirba, užsiima naudinga veikla pagal savo sugebėjimus, interesus ir galimybes.

7. Rengiant Vyriausybės ir kitas valstybines programas, atsižvelgiama į specifinius invalidų poreikius.

8. Invalidams, jų tėvams, globėjams, rūpintojams bei invalidų visuomeninėms organizacijoms teikiama informacija ir kvalifikuota konsultacija apie jų teises ir teisėtus interesus.

9. Invalidai atlieka savo pareigas pagal išgales, sugebėjimus ir žinias. Invalidumas neatleidžia asmens nuo atsakomybės už savo veiksmus, išskyrus įstatymų numatytus atvejus.

10. Lietuvos Respublika plėtoja ir skatina tarptautinį bendradarbiavimą sprendžiant invalidumo problemas.

11. Gestų kalba yra kurčiųjų gimtoji kalba.

ANTRASIS SKIRSNIS

INVALIDUMO NUSTATYMAS. INVALIDUMO STATISTIKA

3 straipsnis. Invalidumas

1. Invalidumas yra tokia kompetentingų įstaigų nustatyta asmens būklė, kai asmuo dėl įgimtų ar įgytų fizinių ar psichinių trūkumų visai arba iš dalies negali pasirūpinti savo asmeniniu ir socialiniu gyvenimu, įgyvendinti savo teisių ir vykdyti pareigų.

2. Asmenų iki 18 metų, išskyrus tuos, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, invalidumas pagal pasireiškimo mastą skirstomas į tris lygius: sunkią, vidutinę ir lengvą negalią. Asmenų iki 18 metų, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, ir asmenų nuo 18 metų invalidumas pagal pasireiškimo mastą skirstomas į tris grupes: I, II ir III grupių invalidumą. Bendrojo ir profesinio darbingumo netekimas reiškiamas procentais (%).

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, *Žin.*, 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

3. Invalidas - tai bet kurio amžiaus asmuo, kuris dėl įgimtų ar įgytų fizinių ar psichinių trūkumų visai arba iš dalies negali pasirūpinti savo asmeniniu ir socialiniu gyvenimu, įgyvendinti savo teisių ir vykdyti pareigų.

4. Visiškos negalios invalidas – tai bet kurio amžiaus invalidas, kurio fizinė ir psichinė negalia visiškai apriboja galimybę jam orientuotis, judėti, dirbti, integruotis ir būti ekonomiškai savarankiškam.

5. Invalidumo ir visiškos negalios invalidumo medicininius ir socialinius kriterijus reglamentuoja Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

4 straipsnis. Invalidumo nustatymas

1. Invalidumą nustato:

1) asmenims iki 18 metų, išskyrus tuos, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, – Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojų konsultacinės komisijos; jų nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Šie asmenys pripažįstami vaikais invalidais;

2) asmenims iki 18 metų, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, ir asmenims nuo 18 metų – valstybinės medicininės-socialinės ekspertizės komisijos; jų nuostatus tvirtina Vyriausybė (toliau šios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytos komisijos vadinamos invalidumą nustatančiomis komisijomis). Šie asmenys pripažįstami invalidais.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, *Žin.*, 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

2. Invalido visišką negalią pripažįsta šio straipsnio 1 dalyje nurodytos invalidumą nustatančios komisijos, remdamosi Sveikatos apsaugos bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų patvirtintu funkcinų būklių, dėl kurių pripažįstama visiška invalido negalia, sąrašu.

3. Invalidumą nustatančios komisijos priima sprendimus dėl:

1) invalidumo fakto, pobūdžio, priežasties, atsiradimo laiko, grupės (lygio), termino, bendrojo ir profesinio darbingumo netekimo masto;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, *Žin.*, 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

2) invalidų medicininės, profesinės ir socialinės reabilitacijos priemonių;

- 3) invalidų ugdymo, mokymo, darbo pobūdžio ir sąlygų;
- 4) invalidų nuolatinės slaugos būtinumo;
- 5) specialių kompensacinių priemonių invalidams;
- 6) visiškos negalios pripažinimo.

4. Invalidumą nustatančių komisijų sprendimai privalomi socialinės globos ir rūpybos įstaigoms (pensionatams), savivaldybių globos ir rūpybos institucijoms, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai, darbdaviams, ugdymo, mokymo, specialioms invalidų medicininės, profesinės ir socialinės reabilitacijos įstaigoms, invalidams, jų tėvams, globėjams, rūpintojams.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

5 straipsnis. Suinteresuotų asmenų dalyvavimas nustatant invalidumą

Nustatant invalidumą, gali dalyvauti su patarimojo balso teise asmenį gydantis gydytojas, darbdavių, ugdymo, mokymo įstaigų, socialinės globos ir rūpybos įstaigų (pensionatų), savivaldybių globos ir rūpybos institucijų, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, invalidų visuomeninių organizacijų atstovai. Jų dalyvavimo tvarką reglamentuoja invalidumą nustatančių komisijų nuostatai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

6 straipsnis. Invalido pažymėjimas

1. Invalido pažymėjimas yra dokumentas, patvirtinantis invalidumą ir suteikiantis galimybę jo savininkui naudotis šiame įstatyme, kituose įstatymuose ir poįstatyminiuose aktuose įtvirtintomis teisėmis, socialinėmis garantijomis ir lengvatomis.

2. Invalido pažymėjimo formą, jo išdavimo ir paėmimo tvarką reglamentuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

7 straipsnis. Invalidumo statistika

1. Invalidumo statistika tvarkoma reguliariai. Invalidų statistinės apskaitos formas ir tvarką tvirtina Statistikos departamentas prie Vyriausybės Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teikimu.

2. Invalidų visuomeninės organizacijos gali tvarkyti visuomeninę invalidumo apskaitą. Jos turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti duomenis iš valstybinių statistikos ir kitų tarnybų.

3. Invalidumo statistika skelbiama viešai, jei įstatymai nenumato kitaip.

TREČIASIS SKIRSNIS

MEDICININĖ, PROFESINĖ IR SOCIALINĖ INVALIDŲ REABILITACIJA, JŲ MEDICININIS, SOCIALINIS IR TECHNINIS APTARNAVIMAS

8 straipsnis. Medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos tikslas ir priemonės

1. Medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos tikslas yra invalidumo pašalinimas, palengvinimas arba stabilizavimas, invalidų fizinių ir protinių sugebėjimų puoselėjimas, integracija į darbą, profesiją, visuomeninį gyvenimą.

2. Medicininės invalidų reabilitacijos priemonės apima: invalidų sveikatos priežiūrą, gydymą ligoninėse, sanatorijose, specialiose įstaigose, namuose, aprūpinimą medikamentais, atkuriamąjį judesių, kalbos, klausos, darbo terapiją ir kt.

3. Profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos priemonės apima: pagalbą profesijai, specialybei įsigyti, išmokti amato, darbo vietos steigimą ir išsaugojimą, kvalifikacijos kėlimą, perkvalifikavimą, protezinę pagalbą, aprūpinimą ortopedinėmis priemonėmis, surdo, tiflo ir kitokia kompensacine technika, prisitaikymą gyvenime, psichologinę ir kitokią pagalbą, aplinkos pritaikymą specifiniams invalidų poreikiams ir kt.

9 straipsnis. Medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos vykdymas

1. Medicininę, profesinę ir socialinę invalidų reabilitaciją vykdo: asmens sveikatos priežiūros įstaigos, savivaldybių globos ir rūpybos institucijos, socialinės globos ir rūpybos įstaigos (pensionatai), ugdymo, mokymo įstaigos, darbo birža, darbdaviai, invalidų visuomeninės organizacijos ir jų įmonės, specialios medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos įstaigos, kitos įstaigos ir organizacijos.

2. Medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos vykdytojai, sudarydami individualią invalidų reabilitacijos programą ir ją realizuodami, bendradarbiauja tarpusavyje, informuoja gyventojus ir pačius invalidus apie priemones, padedančias invalidams integruotis į darbą, profesiją, visuomeninį gyvenimą, efektyviai naudoja kitų šalių patirtį, vykdo tarptautinį bendradarbiavimą.

3. Medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos veiksmus organizuoja ir koordinuoja invalidą gydantis gydytojas (gydytojas reabilitologas) ir savivaldybių globos ir rūpybos institucijos.

10 straipsnis. Medicininis ir socialinis invalidų aptarnavimas

1. Medicininė ir socialinė pagalba invalidams teikiama asmens sveikatos priežiūros įstaigose, ugdymo, mokymo, globos ir rūpybos įstaigose (pensionatuose), namuose.

2. Asmens sveikatos priežiūros įstaigos medicininę pagalbą invalidams teikia pirmąja eile.

3. Medicininė ir socialinė pagalba invalidų, jų tėvų, globėjų, rūpintojų pageidavimu teikiama specialiose valstybinėse globos ir rūpybos įstaigose (pensionatuose) arba privačiose religinių ir kitų visuomeninių organizacijų globos ir rūpybos įstaigose (pensionatuose).

4. Invalidams, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, medicininė ir socialinė pagalba teikiama namuose, išskyrus atvejus, kai tokią pagalbą būtina teikti specialiose įstaigose.

5. Invalidų medicininį ir socialinį aptarnavimą namuose organizuoja invalidą gydantis gydytojas ir savivaldybių globos ir rūpybos institucijos.

11 straipsnis. Protezinė pagalba invalidams, jų aprūpinimas ortopedinėmis priemonėmis, surdo, tiflo ir kitokia kompensacine technika

1. Protezinės pagalbos invalidams teikimo, jų aprūpinimo ortopedinėmis priemonėmis, surdo, tiflo ir kitokia kompensacine technika tvarką ir sąlygas nustato Vyriausybė.

2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija organizuoja invalidams protezinę pagalbą, aprūpinimą ortopedinėmis priemonėmis, surdo, tiflo ir kitokia kompensacine technika.

12 straipsnis. Miestų, gyvenviečių, viešųjų pastatų, gyvenamųjų namų projektavimo, statybos, rekonstravimo reikalavimai

1. Projektuojant, statant, rekonstruojant miestų, gyvenamųjų vietovių gatves, aikštes, parkus, mašinų stovėjimo aikšteles, susisiekimo linijas, viešuosius pastatus, asmens sveikatos priežiūros įstaigas, gyvenamuosius namus, kultūros, sporto ir kitus objektus, būtina juos pritaikyti specifiniams invalidų poreikiams. Tokius reikalavimus nustato Vyriausybė.

2. Pastatyti, rekonstruoti ir išplėsti aukščiau nurodyti objektai priimami naudoti tik įvykdžius jų pritaikymo specifiniams invalidų poreikiams reikalavimus.

3. Vyriausybė, apskričių viršininkų administracijos ir savivaldybės užtikrina aukščiau nurodytų reikalavimų įgyvendinimą.

13 straipsnis. Medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos programos. Invalidų aprūpinimo kompensacine technika skatinimas

1. Vyriausybė rengia ir vykdo valstybinę, apskritys – regionines, o savivaldybės – teritorines medicininės, profesinės ir socialinės invalidų reabilitacijos programas.

2. Įmonėms, gaminančioms kompensacinę techniką invalidams, taikomos įstatymų, Vyriausybės, savivaldybių aktų numatytos lengvatos.

KETVIRTASIS SKIRSNIS INVALIDŲ UGDYMAS, MOKYMAS, PROFESINIS ORIENTAVIMAS, KULTŪROS IR SPORTO VEIKLA

14 straipsnis. Invalidų ugdymas, mokymas ir profesinis orientavimas

1. Invalidai ugdomi, mokomi atsižvelgiant į jų sugebėjimus, polinkius, fizinę ir psichinę būklę bendrose ugdymo, mokymo įstaigose gyvenamojoje vietoje, namuose arba specialiose įstaigose. Jeigu invalidumą nustatančių komisijų išvados nenumato kitaip, ugdymo, mokymo įstaigos negali atsisakyti priimti invalido dėl jo invalidumo.

2. Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka invalidai aprūpinami specialiomis ugdymo, mokymo priemonėmis, jiems pritaikoma mokymosi vieta.

3. Invalidai ugdomi, mokomi specialiose įstaigose pagal invalidumą nustatančių komisijų ar (ir) pedagoginių psichologinių tarnybų išvadas, sutikus invalidų tėvams, globėjams, rūpintojams.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-970](#), 1998-12-15, *Žin.*, 1998, Nr. 115-3229 (1998-12-31), i. k. 0981010ISTAVIII-970

4. Invalidai ugdomi, mokomi namuose, jei nėra galimybių juos ugdyti, mokyti bendrose ugdymo, mokymo arba specialiose įstaigose, sutikus jų tėvams, globėjams, rūpintojams.

5. Pasirinkti ir įsigyti profesiją invalidai orientuojami pagal Švietimo ir mokslo ministerijos ir Sveikatos apsaugos ministerijų parengtą programą bendrose ir specialiose ugdymo, mokymo įstaigose, atsižvelgiant į invalidų polinkius, sugebėjimus, fizinę ir psichinę būklę.

15 straipsnis. Invalidų ugdymo, mokymo, profesinio orientavimo skatinimas

1. Vyriausybės ir savivaldybių nustatyta tvarka materialiai skatinami specialistai, dirbantys su invalidais.

2. Iš valstybės biudžeto skiriami asignavimai specialioms mokymo, ugdymo priemonėms, invalidams skirtiems vadovėliams, specialioms ugdymo, mokymo, profesinio orientavimo programoms, specialistams rengti.

3. Esant kitoms vienodoms sąlygoms, į aukštąsias ir aukštesniąsias mokyklas invalidai priimami pirmąją eilę. Aukštosios ir aukštesniosios mokyklos ir invalidų visuomeninės organizacijos gali nustatyti papildomas lengvatines invalidų priėmimo į šias mokyklas sąlygas ir tvarką.

16 straipsnis. Invalidų kultūrinė veikla, sportas ir poilsis

1. Nacionalinius ir tarptautinius invalidų kultūros, sporto ir poilsio renginius organizuoja Kultūros ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, kitos įstaigos ir organizacijos kartu su invalidų visuomeninėmis organizacijomis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [VIII-970](#), 1998-12-15, *Žin.*, 1998, Nr. 115-3229 (1998-12-31), i. k. 0981010ISTAVIII-970

2. Teritorinius invalidų kultūros, sporto ir poilsio renginius organizuoja savivaldybės kartu su invalidų visuomeninėmis ir kitomis organizacijomis.

3. Kultūros, sporto ir poilsio programų ir renginių organizatoriai privalo pagal realias ekonomines ir technines galimybes juos adaptuoti specifiniams invalidų poreikiams.

4. Invalidų sporto medicininius reikalavimus nustato Sveikatos apsaugos ministerija. Invalidų sporto metodines rekomendacijas rengia Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

5. Juridinio asmens teisės turinčioms įmonėms, skiriančioms dalį savo pelno (pajamų) invalidų mediciniam ir socialiniam reabilitavimui, taip pat jiems nemokamai teikiamoms techninėms priemonėms kurti bei gaminti, invalidų kultūriniais ir sportiniams poreikiams tenkinti, taikomos įstatymo numatytos pelno (pajamų) apmokestinimo lengvatos.

PENKTASIS SKIRSNIS

INVALIDŲ INTEGRACIJA Į DARBĄ

17 straipsnis. Invalidų užimtumas

1. Invalidai pasirenka darbą pagal savo fizinę ir psichinę būklę, profesinį pasirengimą ir interesus arba verstis kita įstatymų nedraudžiama veikla. Darbdavys negali atsisakyti priimti į darbą invalido arba kitaip jį diskriminuoti vien dėl jo invalidumo, jeigu invalido kvalifikacija yra tinkama.

2. Jeigu verstis komercine-ūkine arba kitokia teisėta veikla arba verslui organizuoti reikalingas leidimas (licencija), kompetentingos valstybinės tarnybos pagal invalidumą nustatančių komisijų sprendimus dėl invalidų darbo pobūdžio ir sąlygų išduoda jiems tokius leidimus (licencijas) pirmąją eile. Invalidams Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti suteikiami kreditai lengvatinėmis sąlygomis tokia veikla verstis arba verslui organizuoti.

18 straipsnis. Invalidų įdarbinimas

1. Invalidai įdarbinami įprastinėse darbo vietose arba specialiai jiems įrengtose darbo vietose. Invalidų darbo vietų ir profesijų reikalavimus nustato Sveikatos apsaugos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

2. Darbo biržos teikimu savivaldybės kasmet nustato darbdaviams invalidų įdarbinimo arba papildomų darbo vietų skaičiaus steigimo kvotas – ne mažiau kaip 2 procentus bendro darbuotojų skaičiaus, jeigu yra ne mažiau kaip 50 darbuotojų.

3. Invalido, kurio integracija į darbą reikalauja iš darbdavio ypatingų pastangų, įdarbinimą darbo birža gali prilyginti ne daugiau kaip 3 invalidų įdarbinimui.

4. Darbdaviai, nevykdantys invalidų įdarbinimo arba papildomų darbo vietų skaičiaus steigimo kvotų, moka papildomas įmokas į Užimtumo fondą Bedarbių rėmimo įstatymo nustatyta tvarka. Papildomų įmokų mokėjimas neatleidžia darbdavių nuo pareigos įdarbinti invalidus.

5. Jeigu darbo birža arba invalidai nesikreipė dėl įdarbinimo, darbdaviai invalidams rezervuotose darbo vietose gali įdarbinti kitus asmenis pagal terminuotą darbo sutartį, kuri pasibaigia atsiradus poreikiui įdarbinti invalidus.

6. Darbdaviai, vykdantys invalidų įdarbinimo arba papildomų darbo vietų steigimo kvotas, gali gauti subsidijas iš Užimtumo fondo invalidų darbo vietoms steigti, įrengti ir pritaikyti.

7. Darbdaviai privalo pagal invalidumą nustatančių komisijų sprendimą įdarbinti asmenis, kurie, dirbdami šių darbdavių įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje, tapo invalidais dėl suluošinimo darbe ar profesinio susirgimo, arba perkelti į jų sveikatą atitinkantį kitą darbą.

19 straipsnis. Invalido atleidimo iš darbo apribojimas

Darbdavys savo iniciatyva gali atleisti iš darbo invalidą, nesant šio asmens kaltės, tik gavęs savivaldybės globos ir rūpybos institucijos sutikimą ir prieš 4 mėnesius raštu pranešęs invalidui apie numatomą atleidimą. Savivaldybės globos ir rūpybos institucijos sutikimo nereikia, jei įmonė likviduojama darbdavio valia.

20 straipsnis. Invalidų darbo sąlygos, darbo ir poilsio laikas

1. Invalidams sudaromos darbo sąlygos pagal invalidumą nustatančių komisijų išvadas.

2. Jei invalidumą nustatančių komisijų išvados nenumato kitaip, invalidai jų pageidavimu atleidžiami nuo viršvalandinio darbo, darbo poilsio ir švenčių dienomis ir nakties metu.

3. Invalidams suteikiamos kasmetinės 35 kalendorinių dienų atostogos. Invalidams, tėvams, globėjams, rūpintojams, slaugantiems invalidą, kuriam nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, suteikiamos 30 kalendorinių dienų nemokamos atostogos jų pageidaujamu laiku.

4. Tėvų, globėjų, rūpintojų, slaugančių invalidą, kuriam nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, pageidavimu darbdaviai suteikia namudinį darbą, darbą pagal lankstų darbo grafiką, ne visą darbo dieną (savaite).

21 straipsnis. Invalidų visuomeninių organizacijų įmonių skatinimas

1. Invalidų visuomeninių organizacijų įmonėms taikomos mokesčių ir kitų įstatymų nustatytos lengvatos.
2. Invalidų visuomeninių organizacijų įmonėms taikomos lengvatos ir pirmumas teikiant valstybinius užsakymus.
3. Vyriausybė gali suteikti teisę tik invalidų visuomeninių organizacijų įmonėms gaminti tam tikros produkcijos rūšis.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

INVALIDŲ MATERIALINĖS PADĖTIES GARANTIJOS

22 straipsnis. Pensijos, pašalpos, kitos išmokos invalidams, jų tėvams, globėjams, rūpintojams

1. Pensijų, valstybinių šalpos išmokų, pašalpų dydį, jų mokėjimo tvarką, kitas sąlygas nustato Valstybinių socialinio draudimo pensijų, Valstybinių pensijų, Valstybinių šalpos išmokų, Gyventojų pajamų garantijų, šis ir kiti įstatymai.
2. Vienas iš visiškai negalios invalido tėvų arba asmuo, nustatyta tvarka pripažintas visiškai negalios invalido globėju arba rūpintoju, slaugantis namuose visiškai negalios invalidą, valstybės lėšomis privalomai draudžiamas valstybiniu socialiniu pensijų draudimu bazinei pensijai Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Šis asmuo privalomai draudžiamas valstybės lėšomis tik tuo atveju, kai jis negauna jam pačiam priklausančios valstybinės socialinio draudimo pensijos, valstybinės pensijos, šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose, socialinės pensijos ar šalpos pensijos.
3. Savivaldybės, įmonės, įstaigos, organizacijos, invalidų visuomeninės organizacijos gali mokėti invalidams, jų tėvams, globėjams, rūpintojams nuolatinės ar vienkartinės pašalpas, kitas išmokas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

23 straipsnis. Invalidų apsirūpinimas butais

1. Šeimoms, kuriose yra I, II grupės invalidų, vaikų invalidų, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, valstybės parama apsirūpinant gyvenamosiomis patalpomis teikiama lengvatinėmis sąlygomis įstatymų nustatyta tvarka.
2. Invalidų butų projektavimo ir statybos reikalavimus nustato Vyriausybė.

24 straipsnis. Lengvatos invalidams, jų tėvams, globėjams, rūpintojams

1. Invalidams, invalidumą nustatančių komisijų pripažintiems nedarbingais, kurių šeimose nėra darbingų asmenų, Vyriausybės nustatyto dydžio ir nustatyta tvarka mokamos kompensacijos už komunalines paslaugas, naudojimąsi kuru, elektros energija, telefonu.
2. Įstatymai, Vyriausybės nutarimai, savivaldybių sprendimai nustato transporto, prekybos, aptarnavimo ir kitas lengvatas invalidams, jų tėvams, globėjams, rūpintojams.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

INVALIDŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ORGANIZACINĖS GARANTIJOS.

INVALIDŲ SOCIALINIO APRŪPINIMO FINANSAVIMAS. INVALIDŲ FONDAS

25 straipsnis. Invalidų visuomeninės organizacijos

1. Pagrindinis invalidų visuomeninių organizacijų tikslas yra atstovauti ir ginti invalidų, jų tėvų, globėjų, rūpintojų teises ir teisėtus interesus, integruoti invalidus į darbą ir visuomeninį gyvenimą.
2. Invalidų visuomeninės organizacijos turi juridinio asmens teises.
3. Invalidų visuomeninės organizacijos pagal savo kompetenciją:
 - 1) vykdo ir remia invalidų medicininę, profesinę ir socialinę reabilitaciją, jų ugdymą, mokymą, medicininį ir socialinį aptarnavimą;

- 2) organizuoja invalidų poilsį, sportą, turizmą, kultūrinę veiklą, tarptautinį bendradarbiavimą;
 - 3) kontroliuoja šio įstatymo bei kitų invalidų visuomeninius santykius reguliuojančių įstatymų įgyvendinimą;
 - 4) dalyvauja nustatant invalidumą ir kontroliuoja invalidumo nustatymą.
4. Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto finansuojamos invalidų visuomeninių organizacijų invalidų reabilitacijos programos, o savivaldybių nustatyta tvarka iš savivaldybių biudžetų finansuojamos invalidų teritorinių visuomeninių organizacijų invalidų reabilitacijos programos.

26 straipsnis. Lietuvos invalidų reikalų taryba

1. Prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės veikia Lietuvos invalidų reikalų taryba, kurios tikslas – padėti įgyvendinti šį įstatymą ir kitus invalidų visuomeninius santykius reguliuojančius įstatymus, užtikrinti invalidų dalyvavimą sprendžiant visus su jų gyvenimu ir veikla susijusius klausimus. Lietuvos invalidų reikalų tarybos nuostatus tvirtina Vyriausybė.
2. Lietuvos invalidų reikalų taryba padeda Vyriausybei rengti valstybinę medicinines, profesines, socialines invalidų reabilitacijos programą, kontroliuoja jos įgyvendinimą, padeda rengti įstatymus, kitus norminius aktus, susijusius su invalidų gyvenimu ir veikla, disponuoja Invalidų fondu, tvarko lėšas, skirtas Invalidų socialinės integracijos įstatymui įgyvendinti, organizuoja tarptautinį bendradarbiavimą, sprendžia kitus klausimus.
3. Miestuose ir rajonuose gali būti sudaromos teritorinės invalidų reikalų tarybos.

27 straipsnis. Invalidų socialinio aprūpinimo finansavimas

1. Pagrindiniai invalidų socialinio aprūpinimo finansavimo šaltiniai yra valstybinio socialinio draudimo, valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšos. Iš valstybės biudžeto gali būti skiriamos lėšos svarbiausioms savivaldybių invalidų reabilitacijos programoms finansuoti. Invalidų reabilitacijos programos iš biudžeto finansuojamos prioritetine tvarka.
2. Invalidų socialiniam aprūpinimui finansuoti taip pat gali būti naudojamos invalidų visuomeninių organizacijų, Invalidų fondo, darbdavių, Užimtumo fondo, labdaros organizacijų, privačių asmenų ir kitos lėšos.

28 straipsnis. Invalidų fondas

1. Invalidų fondas yra papildomas invalidų socialinio aprūpinimo finansavimo šaltinis, kurį steigia ir tvarko Lietuvos invalidų reikalų taryba. Invalidų fondo sudarymo ir naudojimo tvarką nustato Lietuvos invalidų reikalų taryba. Invalidų fondui papildyti Lietuvos invalidų reikalų taryba gali organizuoti nustatyta tvarka loterijas ir aukcionus. Draudžiama Invalidų fondo lėšas naudoti tikslams, nesusijusiems su invalidų socialiniu aprūpinimu.
2. Invalidų fondo lėšas gali papildyti palūkanos, mokamos už bankuose saugomas šio fondo lėšas.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO KONTROLĖ. INVALIDŲ GINČŲ SPRENDIMAS. ATSAKOMYBĖ UŽ ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS

29 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimo kontrolė

Įstatymo įgyvendinimą kontroliuoja pagal savo kompetenciją ministerijos ir žinybos, savivaldybės, invalidų visuomeninės organizacijos.

30 straipsnis. Invalidų ginčų sprendimas

1. Ginčus tarp invalidų, jų tėvų, globėjų, rūpintojų ir darbdavių, savivaldybių globos ir rūpybos institucijų, kitų įstaigų ir organizacijų sprendžia teismas, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

2. Ginčus tarp invalidų ir valstybinių medicininės-socialinės ekspertizės komisijų sprendžia Konfliktų komisija prie Lietuvos Respublikos vyriausiojo medicininės-socialinės ekspertizės eksperto, kurią sudaro aukštos kvalifikacijos gydytojai ekspertai, kiti specialistai, invalidų visuomeninių organizacijų atstovai. Konfliktų komisijos veiklą reglamentuoja Valstybinių medicininės-socialinės ekspertizės komisijų nuostatai.

31 straipsnis. Atsakomybė už Invalidų socialinės integracijos įstatymo pažeidimus

Įmonės, įstaigos, organizacijos, jų pareigūnai, piliečiai, kiti asmenys, pažeidę Invalidų socialinės integracijos įstatymo reikalavimus, traukiami administracinėn, baudžiamojon, drausminėn arba materialinėn atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius, 1991 m. lapkričio 28 d.

Nr. I-2044

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1080](#), 1995-10-31, Žin., 1995, Nr. 92-2056 (1995-11-10), i. k. 0951010ISTA00I-1080

Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su Lietuvos Respublikos įstatymu "Dėl važiavimo keleiviniu transportu lengvatų ir kai kurių kategorijų pareigūnų, tarnautojų bei kitų asmenų važiavimo keleiviniu transportu išlaidų kompensavimo tvarkos", pakeitimo ir papildymo

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1587](#), 1996-10-22, Žin., 1996, Nr. 105-2395 (1996-11-02), i. k. 0961010ISTA00I-1587

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo 2, 12, 13, 25, 26, 27, 28 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-309](#), 1997-06-26, Žin., 1997, Nr. 67-1649 (1997-07-16), i. k. 0971010ISTAVIII-309

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo 12 straipsnio pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-904](#), 1998-10-22, Žin., 1998, Nr. 98-2706 (1998-11-11), i. k. 0981010ISTAVIII-904

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-970](#), 1998-12-15, Žin., 1998, Nr. 115-3229 (1998-12-31), i. k. 0981010ISTAVIII-970

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo 14 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1015](#), 1998-12-29, Žin., 1998, Nr. 115-3273 (1998-12-31), i. k. 0981010ISTAVIII-1015

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymas

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1480](#), 1999-12-16, Žin., 1999, Nr. 113-3284 (1999-12-30), i. k. 0991010ISTAI-1480

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo 22 straipsnio pakeitimo įstatymas

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1967](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-620 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1967

Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymo 1, 3, 4, 5 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymas